

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет природничих наук  
Кафедра хімії середовища та хімічної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І ЦИВІЛЬНИЙ**  
**ЗАХИСТ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)  
Освітньо-професійна програма «Політологія»  
Спеціальність С2 Політологія  
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні  
відносини»

Затверджено на засіданні кафедри  
хімії середовища та хімічної освіти  
Протокол № 2 від 4 вересня 2025 р.

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	Безпека життєдіяльності і цивільний захист
<b>Викладач</b>	Борик Віктор Васильович
<b>Контактний телефон викладача</b>	
<b>Е-mail викладача</b>	<a href="mailto:viktor.boryk@pnu.edu.ua">viktor.boryk@pnu.edu.ua</a> , <a href="mailto:viktor.boryk@cnu.edu.ua">viktor.boryk@cnu.edu.ua</a>
<b>Формат дисципліни</b>	Очний/заочний
<b>Обсяг дисципліни</b>	3 кредити ЄКТС, 90 год.
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3973">https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3973</a>
<b>Консультації</b>	четвер 14:00-15:00
<b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є людина, аспекти її діяльності (фізичний, психологічний, духовний, суспільний), всі фактори внутрішнього та навколишнього середовища, причини їх виникнення та наслідки впливу на людину	
<b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності і цивільний захист” є забезпечення студентів глибокими сучасними знаннями теоретичних основ безпеки життєдіяльності і цивільного захисту та формування необхідних у майбутній практичній діяльності фахівців умінь і навичок вирішення завдань захисту людей і середовища їх проживання.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов’язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях; формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення необхідного рівня безпеки функціонування промислових об’єктів, збереження матеріальних та культурних цінностей у межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику.</p>	
<b>4. Програмні компетентності</b>	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u>  ІК 1. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки..</p> <p><u>Загальні компетентності</u>  ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).  ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	
<b>5. Програмні результати навчання</b>	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти володітимуть наступними компетентностями:</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.</p>	

PH16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобом масової інформації, експертам з інших галузей знань.

### 6. Організація навчання

#### Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

#### Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	C2 Політологія	1	Нормативний

#### Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат дисципліни «Безпека життєдіяльності і цивільний захист»	2		5
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2	2	5
Тема 3 Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Аварії на потенційно-небезпечних об'єктах	2	2	5
Тема 4. Пожежна безпека	2	2	10
Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики	2	2	10
Тема 6. Радіаційна та хімічна безпека		2	5
Тема 7. Електробезпека		2	5
Тема 8. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови ймовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	2	2	5
Тема 9 Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративних одиниць у НС		2	5
Тема 10. Управління силами та засобами під час НС		2	5
<b>ЗАГ:</b>	<b>12</b>	<b>18</b>	<b>60</b>

### 7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Види навчальної роботи		Максимальна кількість балів		
	Практичне заняття		20		
	Самостійна робота		10		
	Тестування		70		
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	<b>A</b>	зараховано
80-89	добре	4	<b>B</b>		
70-79			<b>C</b>		

	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	FX незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	F незадовільно			
	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>30 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття та самостійну роботу визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;</p> <p>10 балів – контроль самостійної роботи</p> <p>60 балів – поточні і підсумкові тестові завдання з курсу.</p>				
Вимоги до письмових робіт	<p>1.Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу;</p> <p>2.Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання;</p> <p>3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими;</p> <p>4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки;</p> <p>5.Вміння робити висновки з розглянутих питань;</p> <p>6.Вміння аналізувати джерела.</p> <p>Індивідуальний проект – це письмовий виклад ідей опрацьованої літератури з теми, є результатом наукового дослідження, що написаний на основі критичного аналізу літератури, матеріалів інтернету та інших джерел, яке опрацьовує студент (ка).</p>				
Семінарські заняття	<p>Загальні критерії оцінювання: “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно наслідкові зв’язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами</p>				
Самостійна робота та індивідуальне завдання	<p>Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю. Індивідуальне завдання – написання есе на запропоновану тему</p>				
Умови допуску до підсумкового	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок;</p>				

контролю	виконання усіх передбачених форм роботи.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за поточний та підсумковий види контролю. Семінари – 30 балів, Контроль самостійної роботи – 10 балів, Поточне і залікове тестування – 60 балів

### **8. Політика навчальної дисципліни**

Академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)

Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція)

Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція)

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Наказ 1093\_ про створення комісії

Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника »

Ознайомитися з положенням можна за посиланням:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

[https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44\\_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf)

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

[https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33\\_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultatuv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultatuv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf)

Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Прикарпатського

національного університету імені Василя Стефаника

[https://efund.pnu.edu.ua/?\\_gl=1%2Acj3mp3%2A\\_ga%2AMTQ5OTQ4MDA4MS4xNjE3MjEyNTI3%2A\\_ga\\_B6J5G9CVS8%2AMTczODY2OTQzNy4yLjEuMTczODY3MDIwNy4wLjAuMA.](https://efund.pnu.edu.ua/?_gl=1%2Acj3mp3%2A_ga%2AMTQ5OTQ4MDA4MS4xNjE3MjEyNTI3%2A_ga_B6J5G9CVS8%2AMTczODY2OTQzNy4yLjEuMTczODY3MDIwNy4wLjAuMA.)

Рекомендовані платформи неформальної освіти:

<https://courses.zrozumilo.in.ua>, Coursera,

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу. Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

### 9. Рекомендована література

1. Безпека життєдіяльності: Навчально-методичний посібник. / [Укладачі: В.І. Кошель, Г.П. Сав'юк, Б.С. Дзундза] – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 163с.
2. Бедрій Я. Л. Безпека життєдіяльності : навч. посібн. / Я. Л. Бедрій. – К. : Кондор, 2009. – 286 с.
3. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний Н.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - К.: Каравела, Л.: Новий світ-2000, 2022. - 328с.
4. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності : навч. посібн. / Д. В. Зеркалов. – К. : Основа, 2011. – 256 с.
5. Михайлюк В. О. Цивільна безпека : навч. посібн. / В. О. Михайлюк, Б. Д. Халмурадов. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 158 с.
6. Васійчук В.О., Гончарук В.Є. та ін. Основи цивільного захисту: Навчальний посібник. Львів, 2010. – 384 с.
7. Джигирей В.С., Жидецький В.Ц. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - Львів.: Афіша, 2000. - 256с.
8. Запорожець О.І., Халмурадов В.І., Применко В.І. Безпека життєдіяльності: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 448с.
9. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності. - Суми.: Універ. Книга, 2000.
10. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності. Практичні заняття. - Львів.: Афіша, 2000. - 239с.
11. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: 2007. – 487 с.
12. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – К.: 2006. – 438 с.
13. Кошель В.І., Юрах Г.Ю., Грушевський Р.Є., Борик В.В. Цивільний захист: Навчальний посібник. Івано-Франківськ:НАІР, 2014. – 204 с.

Викладач \_\_\_\_\_ **В.В. Борик**